

Nr. 311 din 04 septembrie 2024

Ministerul Energiei
al Republicii Moldova
secretariat@energie.gov.md
nicolae.negru@energie.gov.md

Copie:
Cancelaria de Stat
cancelaria@gov.md

AVIZ

la proiectul de lege cu privire la energia electrică
(număr unic 732/MEn/2024)

1. Considerații generale

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a examinat adresarea Cancelariei de stat nr. 18-69-9391 din 20.08.2024), privind avizarea proiectului de lege cu privire la energia electrică (număr unic 732/MEn/2024), [în continuare – proiectul].

CALM a analizat prevederile proiectului prin prisma principiilor constituționale, a legislației în vigoare și a intereselor autorităților administrației publice locale, corelate cu interesele cetățeanului.

2. Legislația aplicabilă

- Constituția Republicii Moldova;
- Codul contravențional nr. 218/2008;
- Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023;
- Legea privind administrația publică locală nr.436/2006;
- Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă;
- Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile;
- Legea nr. 160/2010 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător;
- Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător;
- Legea nr.107/2016 cu privire la energia electrică;
- Legea cu privire la autorizarea executării lucrărilor de construcție nr.163/2010;
- Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999;
- Hotărârea Guvernului nr. 102/2013 cu privire la Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030.

3. Constatări principale:

3.1. Necesitatea elaborării unei noi redacții a actualei Legi (nr. 107/2016) cu privire la energia electrică autorul proiectului o argumentează în nota informativă prin necesitatea atingerii unor deziderate legate de integrarea Republicii Moldova în UE, tehnologice și de mediu.

3.2. Proiectul conține norme ce contravin principiilor constituționale fundamentale ale autonomiei locale și inviolabilității dreptului de proprietate, anume care vizează obligația unităților administrativ-

teritoriale (autorităților publice locale) de a transmite terenurile sale în folosință gratuită către operatorii de sistem pentru efectuarea lucrărilor necesare construcției și/sau exploatarea rețelelor electrice (în condițiile în care și exproprierea dreptului de folosință urmează a fi compensată; a se vedea art. 2 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 488/1999).

Considerăm că dreptul de folosință a acestor terenuri poate fi de principiu cu titlu gratuit, însă la discreția proprietarului care administrează terenurile. În acest sens, doar statul își poate ceda proprietatea sa cu titlu gratuit. Nici excepțiile prevăzute la art. 10 în Legea nr. 121/2007 nu admit folosirea gratuită (comodat) a bunurilor UAT (și nici ale statului).

3.3. Proiectul utilizează unii termeni pe care îi considerăm inadecvați (criticați *infra*), care se vor propune a fi substituiți prin modificările și completările proiectului.

3.4. Proiectul nu conține norme care să prevadă înregistrarea automată a deranjamentelor în rețelele și instalațiile electrice, evidența automată a deconectărilor liniilor electrice de 0,4 kV și compensarea automată de către operatorii de sistem a prejudiciilor cauzate consumatorilor prin deranjamentele produse în rețelele și instalațiile electrice gestionate.

4. Propuneri asupra proiectului.

Propunem următoarele modificări și completări ale proiectului de lege:

4.1. Aparent, noțiunile din art. 2 din proiect sunt inserate în ordinea alfabetică, totuși, unele din ele nu respectă această regulă. Se recomandă plasarea tuturor noțiunilor conform ordinii alfabetice.

4.2. În Art. 2 din proiect (Noțiuni principale În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică: 25) comunitate de energie a cetățenilor - entitate juridică care îndeplinește următoarele condiții cumulative: a) se bazează pe participarea voluntară și deschisă și este controlată efectiv de membri sau asociați, persoane fizice, autorități locale, inclusiv municipalități, sau întreprinderi mici):

textul „*locale, inclusiv municipalități*” urmează a se substitui cu textul „*ale administrației publice locale de nivelul întâi, de nivelul al doilea sau de nivel special*”.

4.3. În Art. 81 (Linii electrice directe (4) Construirea unei linii electrice directe se poate realiza cu condiția obținerii, în prealabil, a autorizației pentru linia electrică directă, eliberată de Agenție, și, ulterior, a autorizației de construire, eliberată de autoritățile administrației publice locale):

textul „*autorizației de construire, eliberată de autoritățile administrației publice locale*” urmează a se substitui cu textul „*actelor permissive emise în condițiile Codului urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023*”. Actele permissive pentru proiectare și construire sunt, respectiv, certificatul de urbanism pentru proiectare și autorizația de construire, iar pentru lucrările declarate de utilitate publică de interes național, acestea se emit de către instituția din subordinea organului central de specialitate responsabilă de implementarea politicilor în domeniile de competență (art. 107 alin (9), art. 108 alin. (3), art. 156 alin. (3) din Codului urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023).

Obiecția este valabilă și pentru:

„*Articolul 104. Producerea energiei electrice (5) Obținerea autorizațiilor de construire de la autoritățile administrației publice locale este obligatorie pentru construcția tuturor centralelor electrice sau a centralelor electrice de termoficare, precum și pentru majorarea capacității acestora*”;

„*Articolul 105. Procedura de autorizare pentru noile capacități de producere a energiei electrice (5) După adoptarea hotărârii Guvernului prevăzută la alin. (1), beneficiarul este obligat să obțină autorizația de construire de la autoritatea administrației publice locale, în conformitate cu Codul urbanismului și construcțiilor nr. 435/2023*”.

4.4. Referitor la art. 124 (Comunități de energie ale cetățenilor (10) Cererea prevăzută la alin. (9) va fi însoțită de statutul/actul de constituire al persoanei juridice respective, care fac dovada îndeplinirii cerințelor stabilite la alin. (1) – (7) sunt îndeplinite. Cerințele respective trebuie să fie

respectate pe toată perioada în care **persoana juridică** intenționează să desfășoare activitățile specifice comunității de energie din surse regenerabile) **menționăm următoarele:**

Considerăm că nivelul actual al economiei și culturii dezvoltării inovațiilor în Republica Moldova reprezintă o barieră în calea potențialului de dezvoltare al comunităților de energie ale cetățenilor. **Propunem** ca la etapa inițială (cel puțin până la consolidarea primelor comunități de energie ale cetățenilor și oferirea de bune practici sau chiar până la aderarea la UE) **să fie permisă constituirea acestor comunități de energie ale cetățenilor, inclusiv pe baza de contracte de societate civilă** (fără constituirea de noi persoane juridice distincte), **cu condiția ca cel puțin un membru/asociat al comunității să fie persoană juridică**, care să poată fi împunernicită de a acționa în numele tuturor membrilor/asociaților pentru toate acțiunile în afara comunității (relațiile cu terții). Amintim, că o persoană juridică actualmente este obligată să perfecteze și să depună cel puțin patru rapoarte anuale (la fisc, la CNAM, la CNAS, la statistică), să dețină arhivă, evidență de contabilitate, administrator și cenzor, care necesită resurse considerabile, iar activitatea comunităților de energie se va baza exclusiv pe participarea voluntară și eforturi neremunerate. Această posibilitate va constitui un stimulent și o măsură de sprijin reale pentru dezvoltarea comunităților de energie ale cetățenilor.

4.5. În Art. 125 (Funcționarea și drepturile comunităților de energie ale cetățenilor. Promovarea comunităților de energie ale cetățenilor (13) Guvernul, cu asistența organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și al Agenției, precum și al instituției publice de suport acordă sprijin autorităților administrației publice locale în vederea facilitării înființării comunităților de energie ale cetățenilor și a participării directe a localităților în cadrul acestora, inclusiv acordă sprijin în probleme legate de reglementarea activității comunităților de energie ale cetățenilor și consolidarea capacităților acestora):

cuvântul „localităților” urmează a se substitui cu cuvintele „unităților administrativ-teritoriale”. Doar unitățile administrativ-teritoriale au personalitate juridică (art. 3 alin. (2) din Legea nr. 764/2001; art. 4 din Legea nr. 436/2006), care sunt reprezentate de către autoritățile administrației publice locale, și în unitățile administrativ-teritoriale pot fi mai multe localități care nu au personalitate juridică distinctă (dacă localitățile nu sunt și UAT: satele din componența comunei).

4.6. În Art. 134 (Principii generale (1) Terenurile proprietate publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale, necesare pentru construcția, exploatarea, întreținerea, reabilitarea sau modernizarea rețelelor electrice de transport sau de distribuție, se transmit în folosință operatorilor de sistem cu titlu gratuit):

după cuvintele „operatorilor de sistem” se propune a se completa cu cuvintele „de regulă” sau, alternativ, de modificat cuprinsul alineatului (1) în sensul că terenurile UAT pot fi transmise în folosință operatorilor de sistem cu titlu gratuit. Menționăm, că actualmente, operatorii de sistem deja se eschivează de la plata redevenței la bugetele locale pentru suprafața legală instituită (art. 29 din Legea nr. 1125/2002, prin efectul Legii nr. 133/2018) asupra terenurilor aferente bunurilor imobile proprietate privată (sedii, puncte comerciale etc), declarând că sunt scutiți de plată (nu se regăsesc în lista persoanelor scutite de plată, menționate expres la Art. 29 alin. (2)¹ din Legea nr. 1125/2002).

4.7. Referitor la art. 134 alin. (2) Dreptul de folosință cu titlu gratuit asupra terenurilor pe durata de exploatare a rețelelor electrice, prevăzut la alin. (1), se constituie prin efectul prezentei legi fără a fi necesară obținerea acordului statului sau al unităților administrativ-teritoriale, încheierea oricăror acte juridice sau îndeplinirea altor formalități. Dreptul de folosință stabilit în temeiul prezentului articol se exercită și este opozabil față de terți fără a fi necesară înscrierea acestuia în Registrul bunurilor imobile):

având în vedere că sintagma „fără a fi necesară obținerea acordului ... unităților administrativ-teritoriale” este neconstituțională, pentru că sfidează autonomia locală și dreptul de proprietate al UAT, solciităm să fie revizuită corespunzător.

Obiecția este valabilă, corespunzător și pentru:

